

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zaostřeno na historii a Jindřichův Hradec
Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.1.10/01.0044

Základní škola Jindřichův Hradec I, Štítného 121

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Slovník – BAROKO

Dictionary-BAROQUE

Absolutismus	panovník má neomezenou moc (absolutus = samostatný, nezávislý)
Absolutism	The monarch has unlimited power (absolutus = separate, independent);
Benediktini	příslušníci církevního řádu sv. Benedikta. Byl založen svatým Benediktem z Nursie na počátku 6. století
Benedictines	Benedictine monks of a religious order of St.. Benedict. It was founded by Saint Benedict of Nursia in the early sixth century;

Svatý Benedikt z Nursie – freska Fra Angelica v chrámu sv. Marka, Florencie.

Saint Benedict of Nursia - Fra Angelico frescoes at the Church. San Marco, Florence.

Berní rula	v Čechách soupisy poddanské půdy – později to byly katastry
Roll of Weiss	In Bohemia it was liege inventories of land - later it was land register;
Biřic	dráb, pochop
Bailiff	Catchpole;
Biřmování	svátost obohacení, dary Ducha svatého, které je možno přijmout jen jednou za život (biskup klade pravici na hlavu biřmovance, maže jej na čele křížmem). Svátost biřmování může přijmout katolický křesťan v jakémkoli věku (dolní hranice je zhruba 15 let, horní neexistuje)
Confirmation	It's the sacrament of Confirmation enrichment, gifts of the Holy Spirit, which can be taken only once in their lives (The Bishop puts his right hand on people head and lubricates the head cross). The sacrament of Confirmation may take a Catholic Christian in any age (the lower limit is about 15 years, there is no top);

Došek tradiční střešní krytina lidových staveb vyrobená ze slámy

Thatch It's a traditional roofing rustic buildings made of straw;

Dům s doškovou střechou ve skanzenu Svidník

The house with a thatched roof open-air museum in Svidník;

Drhlen hustý železný hřebec, který sloužil k ručnímu odsemeňování lnu

Hackle It's a thick iron ridge, which was used to manually putting out flax seeds;

Čeledín, děvečka žili na statcích a pracovali zde za zaopatření a malou mzdu, byli to lidé bez rodin

Groom, maid They lived on farms and worked here for a small pension and wages, they were people without families;

Dominikál panská půda, neplatí se z ní daně do r. 1757

Dominikal Lord's land, not from it in taxes in 1757;

Dožínky slavnost na ukončení žní

Harvest home The end of harvest celebration;

Fara obydlí a zároveň úřadovna faráře

Rectory Dwellings, while a priest chambers;

Farář	osoba, která má na starosti vedení farnosti a farních bohoslužeb
Vicar	It was a person who is in charge of parishes and parochial worship;
Garda	tělesná stráž panovníka nebo dobrovolný ozbrojený sbor ve městech
Guard	It was a body guard Royal or voluntary armed corps in cities;
Glazovaná keramika	nádoby, které jsou vypáleny poté, co je na ně nanesen sklovitý povrch
Glazed ceramic	They are the containers, which are fired after they are coated glassy surface;
Hejtman	nejvyšší úředník vrchnostenské správy (správce)
Captain	It is the highest official of the nobility Administration (Administrator);
Hmoždíř (moždíř)	kovová nádoba sloužící k roztloukání koření nebo krystalických látek; jeho příslušenstvím je podlouhlá palička s rozšířeným koncem; obvykle zhotoven z mosazi
Mortar (mortar)	Metal vessels used to spice Hammering or crystalline solids; its accessories are elongated stick with extended end; usually made of brass;

Hmoždíř – Mortar

Chmelnice	pole, na kterém se pěstuje chmel
Hop-garden	Fields for growing hops;

„Nejmenší chmelnice světa" vedle radnice v Žatci

"World's smallest planted" next to the Town hall in Žatec.

Jezuita

člen katolického řádu (Societas Jesu, to je Tovaryšstvo Ježíšovo), členové měli přesvědčovat lidi o správnosti katolické víry

Jesuit

Member of the Catholic regulations (Societas Jesu, the society of Jesus), members should convince people of the accuracy of the Catholic faith;

Jho

část postroje tažných zvířat, které je spojuje do páru

Yoke

Part of the harness of draft animals, which connects to a pair;

volské jho oxen yoke

Justiciár	úředník, který měl soudní pravomoc
Justiciary	The official who had jurisdiction;
Kancionál	zpěvník, soubor duchovních písní určených pro křesťanskou bohoslužbu a soukromou modlitbu
Hymn-book	Songbook, a spiritual songs intended for Christian attend private prayer;
Kejklíř	člověk, který provozuje kejkle (dnešní klaun)
Juggler	The person who operates a sleight of hand (today Clown);
Korunovace	slavnostní ceremoniál krále, císaře, při kterém se do rukou korunované osoby vkládá obzvláštní moc a výsady; znamením této moci je obvykle koruna
Coronation	The festive closing of the King, Emperor, which in the hands of a major power is crowned persons and privileges; the implication of this power is usually a Crown;
Lánový rejstřík	na Moravě soupisy poddanské půdy – později to byly katastry
Rope register	In Moravia it was the liege inventories of land - later it was land;
Lazebník	od slova lázeň, holič, kadeřník, který i léčil, např. pokládal na tělo pijavky
Barber	It came from the word bath, hairdresser, stylist, who also treated, for example, considered the body leeches;
Lidová slovesnost	ústní jazykové projevy lidí
Folk literature	The oral language expressions of people;
Mansarda	obytná místnost v podkroví
Attic	It's the habitable room in attic;
Mansardová střecha	je sedlová či valbová s lomenými střešními rovinami, přičemž spodní roviny mají větší sklon a horní roviny menší.
Gambrel roof	It's a saddle or hipped roof with broken planes, while lower levels are more prone upper and lower levels;
Manufaktura	velká řemeslná dílna založená na dělbě práce, první manufaktury vznikly ve 14. stol. ve Flandrech a v Itálii
Manufactory	Large craft workshop based on the division of labor, the first manufactory built in the 14th century. in Flanders and Italy;
Masopust	lidový svátek, karnevalové období, které se slavilo před velikonoční Popeleční středou
Carnival	It's the folk festival, the carnival period, which was celebrated before the Easter Ash Wednesday;

Mensa	oltářní stůl
Mensa	The altar table;
Mešní kalich	pohár na mešní víno – používané při eucharistii (= svaté přijímání) jako tzv. krev Páně
Sacramental cup	The cup of sacramental wine - used in the Eucharist (it's the Holy Communion) as a "blood of the Lord";
Místodržitel, místodržící	představitel zástupné vlády určitého panovníka
Governor, governor	A Government representative representing Royal;
Místodržitelství	zemský politický úřad, který hlavně vybíral daně
Governor	Regional political office, which is mainly levied taxes;
Mládek	mladší mlynářský tovaryš nebo sladovnický tovaryš, mládek na malých mlýnech býval jen najímaný pracovník, který chodil od mlýna ke mlýnu. Ke střídání docházelo většinou na Štěpána (26. prosince). Mládek nesměl vypovědět mlynáři službu, dokud neměli dokončené společné dílo. Než odešel, musel dát věci, které spravoval do prvotřídního stavu. Ve větších provozech byl kmenovým zaměstnancem a pracoval za stálý plat. Samostatně obsluhoval všechny mlecí stroje ve mlýně. Byl to on, na kom závisela kvalita mouky, kterou mlýn produkoval. Mládek v pekařské mlýnici se jmenoval šejdíf, obsluhoval-li mimo mlecí stroje i stoupu, pak se mu říkalo stupař.
Mladek	It Was the younger flour-grinding or brewing journeyman, Mladek in a small mills used to be only hiring, who walked from mill to mill. The alternation occurred mostly on Stephen (December 26). Mladek millers could not terminate service until they complete a common task. Before he went he had to put things into first-class managed state. In larger plants were tribal employee and worked as a permanent salary. Separately he manipulated all the milling machines in the mill. It was he on whom depended on the quality of flour produced by the mill. Mladek in the mill baker was named rook, if served outside milling machines as well as rise, then he was called „stupař“;
Stoupa	zařízení k drcení a rozmělnování. Pomocí tohoto stroje se zpracovával ječmen či pšenice na kroupy, drtil mák, řepka olejka před lisováním, ba dokonce i hrušky na pracharandu. Existovaly stoupy na drcení kůry pro koželuhy nebo na drcení železné rudy, zlatonosných nerostů a chemických surovin.
Rising	The equipment for crushing and pulverizing. With this machine, the processed barley or wheat to barley, crushed poppy seed, rape before pressing, and even pears to „pracharanda“ (pears puree). There were increases in the crushing of bark for tanners or the crushing of iron ore, gold-bearing minerals and chemical raw materials.

Monarchie	jedinovláda (z řec. slova monos = jeden, archein = vládnout)
The monarchy	The government of one man (from the Greek. monos = one word, archein = rule);
Mor	vážné infekční onemocnění s výrazným dopadem na společnost, choroba, kterou způsobuje bakterie Yersinie pestis, dnes léčená antibiotiky
Plague	The serious infectious disease with significant impact on society, disease, caused by the bacterium Yersinia pestis, now treated with antibiotics;
Morové sloupy	byly budovány ve městech jako poděkování za ukončení či odvrácení morové epidemie
The plague columns	They were built in cities such as thanks for cessation or diverting plague epidemic;

"Plague Column" of the Holy Trinity in Jindřichův Hradec, foto: Mgr. Lenka Hrubá

„Morový sloup“ Nejsvětější Trojice v Jindřichově Hradci, foto: Mgr. Lenka Hrubá

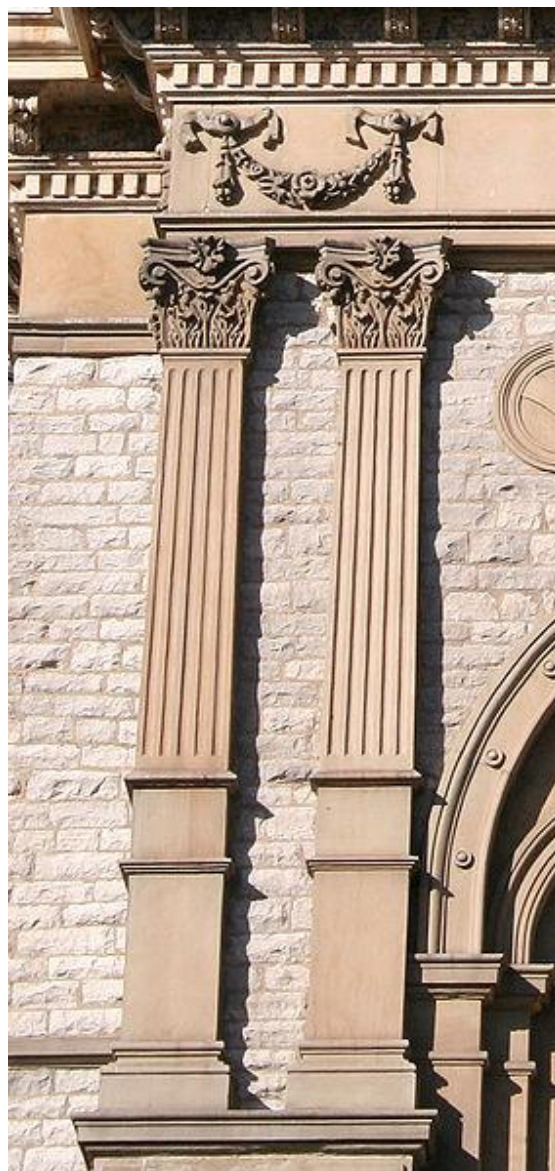
Mýto	místo, kde se vybírají peníze např. mosty, cesty
Toll	It's the place to raise money. bridges, roads;
Nádeník	zaměstnaný na 1 den
Journeyman	Employed for one day;
Obecní pastýř	obecní zaměstnanec, který pásal dobytek
Municipal Shepherd	It was a municipal employee who took care about flock;
Osedlý	poddaný držící grunt, tj. pole i obytné a hospodářské stavby
Saddle	The people dependent on rule holding a grunt, ie fields and residential and economic structures;

Oratorium	vokálně – instrumentální hudební skladba, modlitebna
Oratorio	It's a vocal and purely- instrumental musical song, prayer house;
Piarista	člen řeholního řádu, jehož úkolem byla hlavně péče o církve a školství

Piarist	The monastic order, whose task was mainly care about the Church and Education;
----------------	--

Pilastr	architektonický prvek klasické řádové architektury v podobě sloupu nebo pilíře; má ale pouze dekorativní účel
----------------	---

Pilasters	It's an architectural element of classical architecture in the form of a pillar of floating or pillar; but it has only decorative purpose;
------------------	---

Pilasters na budově soudu ve Springfieldu v Ohio

Pilasters on the courthouse in Springfield, Ohio

Pištec	hráč na píšťalu
Piper	It's the whistle player;
Poddaný	člověk podřízený feudálovi
Subject	It's the man subordinate ranking;
Podruh	zemědělský dělník, bydlel v podnájmu u svého zaměstnavatele
Sojourner	It's an agricultural worker, lived in rented accommodation with his employer.
Ponocný	obecní noční hlídač, jeho úkolem bylo vyvolat poplach při mimořádné události
The night watchman	It's a village watchman, his task was to raise the alarm in emergencies;
Pranýř	místo hanby, ponížení a utrpení. Měl podobu dřevěného sloupu, klece, později kamenného sloupu. Lidé k němu byli přivazováni řetězy a byli odevzdáni okolí, které je mohlo hanobit např.: pliváním, urážkami, posměchem, někdy i ranami.
Pillory	The place of shame, humiliation and suffering. It took the form of a wooden pole, cage, and later a stone pillar. People were tethered to him and chains were handed over to the neighborhood, which can decrypt eg spitting, insults, ridicule, sometimes even blows;

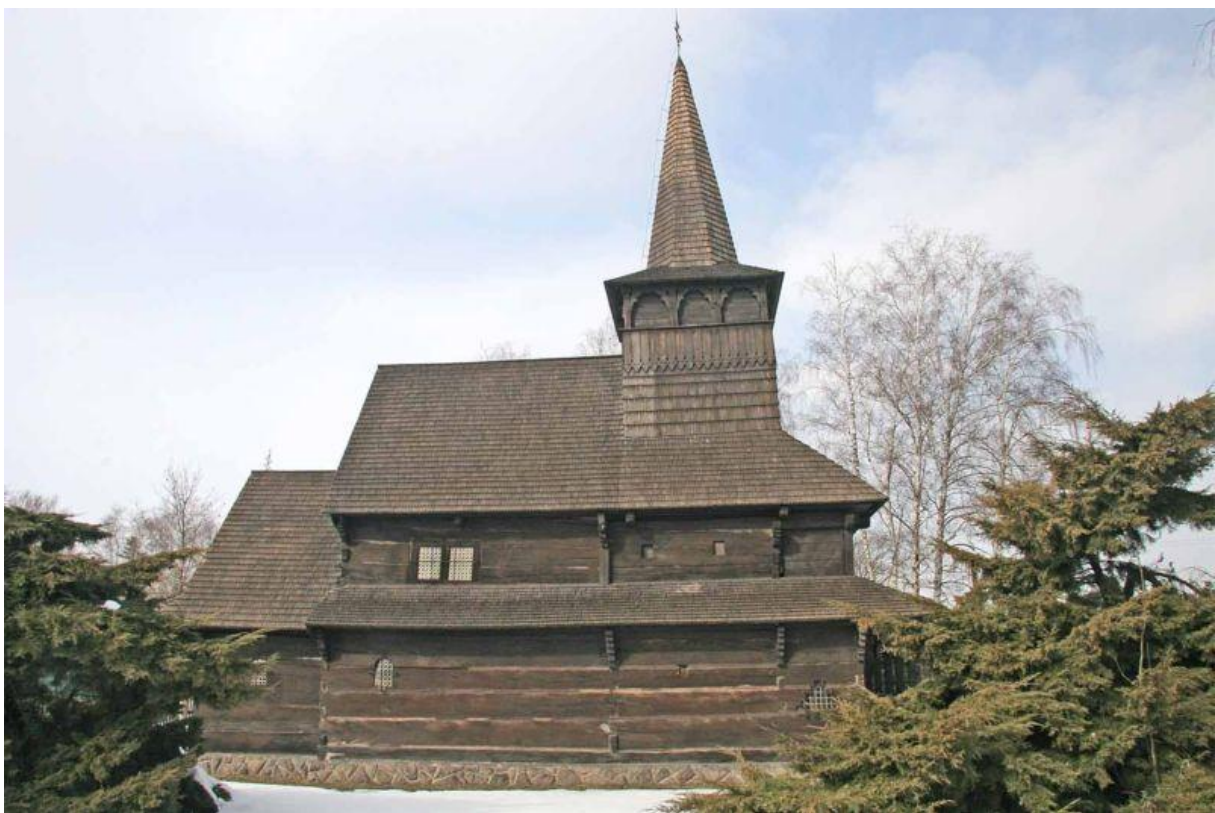

Gotický pranýř ze 16. století

Gothic pillory of 16 century

- Premonstráti** jsou duchovní řád řeholních kanovníků (tedy nikoli mnišský řád), jméno podle Premontré ve Francii
- Premonstrates** Regulations are spiritual canons regular (ie not religious order), the name under Premontre France;
- Purkrabí** vyšší úředník přes hospodaření
- Burgrave** It's higher officer through management;
- Robota** bezplatná práce vykonávaná pro velkostatek (každý poddaný v době barokní byl povinen pracovat 3 dny v týdnu pro vrchnost v době sezónních prací – sklizeň obilí, senoseč, apod. – neomezeně)
- Robota** It's a free work done for the estate (each subject during the Baroque was required to work 3 days a week for the nobility at the time of seasonal work - the cereal harvest, haymaking, etc. - unlimited);

Rustikál	poddanská půda panství, platila se z ní daň
Rustikal	Serfs land estates, the tax was paid of it;
Rychtář	úředník se soudní a správní pravomocí
Reeve	Officer of the judicial and administrative powers;
Sáh	jednotka délky přibližně = 1,8 metrů dlouhá
Fathom	A unit of length approximately = 1,8 m long;
Smetiprach	mladší mlynářský učeň, učedník
Smetiprach	Flour-grinding younger apprentice, apprentice;
Stárek	starší vyučený mlynář, který řídil provoz mlýna
Foreman	Older, run Miller drove traffic mill;
Šafář	správce, dozorce na velkostatku
Bailiff	The manager, supervisor of the estate;
Šindel	tradiční střešní krytina lidových staveb vyrobená z úzkých prkének
Shingle	Traditional roofing rustic buildings made from narrow boards;

Dřevěný kostelík v [Dobříkově](#) se šindelovou střechou.

Wooden church in Dobříkov with a shingled roof.

Tolar česká stříbrná mince ze 16. století, ražená v Jáchymově na panství hrabat Šliků

Tolar Czech silver coins from 16. century, embossed in Jáchymov at the mansion of counts Šlik;

Jáchymovský tolar z r. 1525

Jáchymov tolar from 1525

Tovaryš vyučený řemeslník

Journeyman Trained craftsman;

Výměnek komůrka nebo samostatný domek, kde žili staří rodiče hospodáře

Výměnek It was a chamber or a separate house, where they lived elderly parents
Treasurer;

Zemský sněm nejvyšší správní orgán, povoloval daně a schvaloval zákony

State Parliament The highest administrative authority to approve and authorize the tax laws;

Zemský tribunál úřad, do jehož čela je ustanovován zemský hejtman (úřad zemského hejtmanství)

Provincial Tribunal Authority, whose head is the appointment of provincial governor (office of the provincial district).

Prameny: Jitka Lněničková, České země v době baroka, Dějiny v obrazech, Albatros Praha 1994.
www.wikipedia.cz

Sources: Jitka Lněničková Czech lands at the time of baroque history in paintings, Albatros Prague 1994th, <http://cs.wikipedia.org/wiki/cat>

Překlad do anglického jazyka: žáci 8. B – vyučující Mgr. Lenka Hrubá
Translation into English: students of the 8th B – teacher Mgr. Lenka Hrubá